

Na osnovu člana 96. Zakona Bosne i Hercegovine o izvršenju krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera („Službeni glasnik BiH“, br. 13/05, 53/07, 97/07 i 37/09) i člana 147. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 3/03, 32/03, 36/03, 26/04, 63/04, 13/05, 48/05, 46/06, 76/06, 29/07, 32/07 i 58/08), ministar pravde Bosne i Hercegovine donio je Pravilnik o kućnom redu u ustanovama za izdržavanje krivične sankcije, mjere pritvora ili drugih mjera („Službeni Glasnik BiH“, broj: 18/05), kao i Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o kućnom redu u ustanovama za izdržavanje krivične sankcije, mjere pritvora ili drugih mjera („Službeni Glasnik BiH“, broj: 34/05, 65/05, 36/06, 39/07 i 61/07), i u vezi sa članom 54. Jedinstvenih pravila za izradu pravnih propisa u institucijama Bosne i Hercegovine („Službeni Glasnik BiH“, broj: 11/05), u cilju usklađivanja normi u poretku i olakšane primjene, utvrđuje:

PRAVILNIK O KUĆNOM REDU U USTANOVAMA ZA IZDRŽAVANJE KRIVIČNE SANKCIJE, MJERE PRITVORA ILI DRUGIH MJERA

-„PREČIŠĆENI TEKST“-

I - OPĆE ODREDBE

Član 1.

Ovim pravilnikom detaljnije se uređuje organizacija i način života pritvorenika i osuđenih lica, a naročito: prijem, raspoređivanje i smještaj, upoznavanje sa kućnim redom i drugim propisima, ishrana, zdravstvena zaštita i provođenje higijenskih mjera, način zadovoljavanja vjerskih potreba, prepiska, prijem posjeta i pošiljki, vrste i količine prehrambenih proizvoda koji se mogu primati, uslovi i način raspolaganja novcem dobijenim kao naknada za rad, nagrade i novčane doznake, način korištenja godišnjeg odmora, održavanje reda i discipline, sistem disciplinskih povreda i sankcija, uslovi i način primjene disciplinskih sankcija, mjere usamljenja, vrste povlastica u zavodu, uslovi i način korištenja svih povlastica, organizacija kulturnih, obrazovnih i sportsko-zabavnih aktivnosti, slobodnih aktivnosti, boravka na otvorenom prostoru, rad vijeća pritvorenika i osuđenih lica, otpuštanje i pomoć prilikom otpuštanja iz pritvora ili sa izdržavanja kazne zatvora, kao i druga pitanja koja su od značaja za uslove i način izdržavanja mjere pritvora.

Član 2.

Izvršenje krivične sankcije, pritvora i drugih mjera vrši se u posebnim jedinicama (u daljem tekstu: zavod) na teritoriji Bosne i Hercegovine.

U sastavu zavoda mogu biti posebne jedinice zatvorenog, poluotvorenog i otvorenog tipa. Pritvorska odjeljenja su zatvorenog tipa.

Član 3.

U postupanju s pritvorenicima i osuđenim licima primjenjuju se odredbe Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik BiH», broj 3/03, 32/03, 36/03, 26/04, 63/04, 13/05, 48/05, 46/06, 76/06, 29/07, 32/07 i 58/08), i odredbe Zakona Bosne i Hercegovine o izvršenju krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera ("Službeni glasnik BiH", br.13/05, 53/07, 97/07 i 37/09), koje regulišu pitanja smještaja, ishrane, zdravstvene zaštite, upotrebe sredstava prinude i naknade pričinjene štete za vrijeme izvršenja krivične sankcije, pritvora ili drugih mjera.

Mjera pritvora određena od strane Suda Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Sud), a koja se izvršava u Zavodu za izvršenje krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera Bosne i Hercegovine ili zavodima entiteta (u daljem tekstu: zavod) ili drugim institucijama izvršavat će se po odredbama Zakona Bosne i Hercegovine o izvršenju krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera (u daljem tekstu: Zakon).

Krivična sankcija izrečena od strane Suda, a koja se izdržava u zavodu ili drugim institucijama, izvršavat će se prema odredbama Zakona.

Član 4.

U cilju međusobne saradnje, informiranja, dogovaranja, prikupljanja relevantnih podataka, kao i ostvarivanja drugih oblika međusobne saradnje, zavod ili druge institucije u kojim se izvršava mjera pritvora ili izdržava krivična sankcija, po rješenju ili presudi Suda ili po međunarodnom ugovoru, dužni su dostavljati mjesečne i periodične izvještaje, odnosno informacije Ministarstvu pravde Bosne i Hercegovine, posebno o broju pritvorenika i zatvorenika, ostvarivanja zagarantovanih prava, korištenja pogodnosti, disciplinskim procedurama, kao i drugim podacima koje zavod ocijeni korisnim i relevantnim za primjenu Zakona, odnosno za sistem izvršenja krivičnih sankcija.

Član 5.

Ovlaštena službena lica zavoda u postupanju s pritvorenicima i osuđenim licima ne smiju vrijeđati ličnost i dostojanstvo pritvorenika i osuđenih lica.

Prema pritvoreniku ili osuđenom licu mogu se primjenjivati samo ona ograničenja koja su potrebna da se ostvari svrha izvršenja krivične sankcije, pritvora ili druge mjere, spriječi bjekstvo pritvorenika, spriječi počinjenje krivičnog djela, otkloni opasnost po život i zdravlje ljudi i ostvari sigurnost zavoda.

Niko neće biti podvrgnut mučenju ili neljudskom ili ponižavajućem tretmanu ili kažnjavanju.

U postupanju s pritvorenicima i zatvorenicima ne smije biti diskriminacije zasnovane na etničkoj pripadnosti, rasi, boji kože, spolu, seksualnom opredjeljenju, jeziku, religiji ili vjerovanju, političkim ili drugim uvjerenjima, nacionalnom i socijalnom porijeklu, srodstvu, ekonomskom ili nekom drugom statusu.

II - PRIJEM I SMJEŠTAJ PRITVORENIKA I OSUĐENIH LICA

Član 6.

U zavod se može smjestiti samo lice za koje je nadležni sud donio rješenje o određivanju pritvora, odnosno produženju pritvora ili izrekao kaznu zatvora (ili naredio pritvaranje lica iz nekog drugog razloga) i izdao nalog zavodu da to lice primi na izdržavanje krivične sankcije, mjere pritvora ili druge mjere..

Sam nalog suda ili samo rješenje suda o određivanju ili produženju krivične sankcije, pritvora ili druge mjere nisu dovoljni da se lice primi.

Ako ovlašteno službeno lice sprovede u zavod pritvorenika ili osuđeno lice bez jednog od dokumenata iz stava 1. ovog člana, ovlašteni službenik zavoda neće ga primiti.

Nadležni sud koji je odredio izvršenje krivične sankcije, pritvora ili druge mjere, u nalogu za prijem pritvorenika ili osuđenog lica, naznačit će sve poznate podatke o navodnim ili dokazanim saučesnicima i informacije o krivičnom djelu za koje je lice optuženo ili osuđeno, kao i druge podatke značajne za tretman pritvorenika ili osuđenog lica.

Član 7.

Ako ovlašteni službenik zavoda prilikom prijema utvrdi da je pritvorenik ili osuđeno lice povrijeđeno ili pritvorenik izjavi da mu je hitno potrebna intervencija ljekara, neće ga primiti u zavod prije nego što mu ovlašteno službeno lice koje ga je sprovело u zavod ne osigura adekvatan ljekarski tretman u zdravstvenoj ustanovi van zavoda.

U slučaju iz stava 1. ovog člana, od pritvorenika će se oduzeti ljekarski nalazi i predati ljekaru koji ordinira u zavodu (u daljem tekstu: ljekar), a pritvoreniku će se izdati pismena potvrda o oduzimanju ljekarskih nalaza.

Član 8.

Zavod izdaje pismenu potvrdu o prijemu pritvorenika ili osuđenog lica u koju se unosi prezime, ime oca i ime pritvorenika ili osuđenog lica, dan i sat prijema, ime i prezime ovlaštenog službenog lica koje je pritvorenika ili osuđeno lice sprovело u zavod i ime i prezime ovlaštenog službenika koji je u zavodu primio pritvorenika ili osuđeno lice.

Član 9.

Prilikom prijema pritvorenika ili osuđenog lica utvrdit će se njegov identitet na osnovu lične karte, putne isprave ili druge isprave pogodne za utvrđivanje identiteta.

Ako pritvorenik nema nikakvu ispravu na osnovu koje se može utvrditi njegov identitet, tada će garant njegovog identiteta biti ovlašteno službeno lice koje ga je sprovело do zavoda, o čemu se sačinjava posebna službena zabilješka koju potpisuje ovlašteno službeno lice koje je izvršilo sprovođenje.

Član 10.

Prilikom prijema pritvorenika ili osuđenog lica, obavezno će se izvršiti detaljan pretres pritvorenika ili osuđenog lica i njegovih ličnih stvari.

Pretres iz stava 1. ovog člana, može vršiti samo ovlašteno službeno lice istog spola.

Pretres ličnih stvari vrši se u prisustvu pritvorenika ili osuđenog lica.

Član 11.

Zavod je dužan da osigura uslove u kojima će se pritvorenik ili osuđeno lice, odmah po prijemu, moći da upozna sa ovim pravilnikom.

Na zahtjev pritvorenika ili osuđenog lica može mu se omogućiti da se upozna i sa Krivičnim zakonom Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 3/03, 32/03, 37/03, 54/04, 61/04, 30/05, 53/06, 55/06 i 32/07), Zakonom o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine i Zakonom Bosne i Hercegovine o izvršenju krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera. Primjerci zakona i pravila iz ovog stava bit će na raspolaganju svakom pritvoreniku ili osuđenom licu po njegovom zahtjevu, u bilo koje razumno vrijeme. Prilikom prijema u zavod, svaki pritvorenik ili osuđeno lice će dobiti pisane informacije na jeziku koji razumije o tome kako da dođe do njih.

Upravnik zavoda brine se o tome da odredbe ovog pravilnika kao i ostali propisi o izvršenju pritvora i kazne zatvora, koji se odnose na prava i dužnosti pritvorenika i zatvorenika, budu dostupni svim pritvorenicima i zatvorenicima u formi koja im je razumljiva.

Član 12.

Po prijemu, stručno medicinsko osoblje će odmah izvršiti opći pregled prije smještanja u ćeliju ili sobu. Detaljan ljekarski pregled će se izvršiti u roku od 24 sata od prijema.

Ljekarski nalazi unose se u zdravstveni karton pritvorenika ili osuđenog lica. Zdravstveni karton se čuva tako da je zagarantirana povjerljivost podataka koje on sadrži.

Poslije obavljenog ljekarskog pregleda pritvoreniku ili osuđenom licu će se osigurati kupanje toplom vodom, a po potrebi pranje i dezinfekcija njegove odjeće i stvari koje je donio sa sobom.

O potrebi dezinfekcije odjeće i stvari pritvorenika ili osuđenog lica odlučuje ljekar.

U skladu sa st. 3. i 4. ovog člana postupit će i sa predmetima koje pritvorenik ili osuđeno lice kasnije primi na korištenje.

Član 13.

Kada to naredi sud, predmeti koje je sud odredio, a koji su od materijalne važnosti za krivični postupak u vezi sa kojim je lice pritvoreno, bit će privremeno oduzeti od pritvorenika i smješteni na sigurno mjesto.

O oduzetim predmetima iz stava 1. ovog člana, pritvoreniku ili osuđenom licu se daje potvrda i sačinjava poseban zapisnik koji se dostavlja sudiji za prethodni postupak, odnosno sudiji za prethodno saslušanje, sudiji, ili predsjedniku vijeća (u daljem tekstu: sud koji vodi krivični postupak), a predmeti se čuvaju u skladu sa naredbom suda koji vodi krivični postupak.

Oduzeti predmeti iz stava 1. ovog člana, mogu se predati licu koje odredi pritvorenik ili osuđeno lice, samo uz odobrenje suda koji vodi krivični postupak.

Član 14.

Prilikom prijema u zavod, od pritvorenika ili osuđenog lica se obavezno oduzimaju predmeti koji su podobni da se tijelo povrijedi, napadne drugo lice ili pokuša bjekstvo, kao i novac, strana valuta, dragocjenosti, noževi, makaze, britve, žileti, igle, remen, šal, pertle, kravate, mobiteli. Ukoliko, prema ocjeni odgovornog službenika zavoda ili medicinskog osoblja, postoji ozbiljan rizik samopovrjeđivanja lica koje je primljeno u zavod, mogu se također oduzeti i drugi predmeti koji bi mogli predstavljati rizik ličnoj sigurnosti.

O oduzetim stvarima iz stava 1. ovog člana, pritvoreniku ili osuđenom licu se izdaje potvrda u koju se unosi: prezime, ime oca i ime pritvorenika ili osuđenog lica, vrsta, količina i druge bitne osobine stvari koje su oduzete, datum i sat oduzimanja stvari, a kada se količina stvari označava brojem broj stvari se upisuje i slovima, potpis službenog lica koje je oduzelo stvari, otisak pečata zavoda i potpis pritvorenika ili osuđenog lica.

Jedna kopija potvrde iz stava 2. ovog člana, daje se pritvoreniku ili osuđenom licu, jedna dostavlja u depozit zavoda uz oduzete stvari, a original se čuva kod službenog lica koje je oduzelo stvari.

Član 15.

Stvari oduzete od pritvorenika ili osuđenog lica čuvaju se u određenoj prostoriji zavoda (depozitu) osigurane od kvarenja i oštećenja.

Novac i dragocjenosti čuvaju se u kasi ili drugom sigurnom mjestu koje odredi upravnik zavoda, s tim da će se prethodno napraviti njihov popis, koji će potpisati pritvorenik ili zatvorenik kao i službenik zavoda.

Oduzete stvari iz člana 14. ovog pravilnika, naročito one koje su podložne kvarenju, uz pismenu saglasnost pritvorenika ili osuđenog lica i o njegovom trošku, predat će se ili poslati poštom njegovoj porodici ili licu koje pritvorenik ili osuđeno lice odredi.

Član 16.

U zavodu se vodi matična knjiga pritvorenika ili osuđenih lica sa pratećim abecednim registrom.

Matična knjiga sastoji se od potrebnog broja listova koji su povezani tvrdim povezom.

Upis pritvorenika ili osuđenog lica u matičnu knjigu vrši se po hronološkom redu, odmah po dolasku pritvorenika ili osuđenog lica u zavod.

U matičnu knjigu za svakog pritvorenika ili osuđenog lica unose se slijedeći podaci: redni broj (matični broj), prezime, ime oca i ime pritvorenika ili osuđenog lica, dan, mjesec i godina rođenja, mjesto rođenja, prebivalište odnosno boravište, zanimanje, državljanstvo, datum prijema u zavod (sat, dan, mjesec i godina), naziv suda koji je odredio mjeru pritvora, broj rješenja i datum donošenja, broj rješenja i datum donošenja rješenja o produženju pritvora, datum puštanja iz pritvora (sat, dan, mjesec i godina), ili datum odsluženja kazne, naziv suda koji je donio rješenje o ukidanju pritvora, broj rješenja i datum donošenja i u posebnoj rubrici eventualne primjedbe.

U prateći abecedni registar (indeks) evidentiraju se pritvorenici hronološkim redom prema abecednom inicijalu prezimena.

U registar se unose slijedeći podaci: redni broj, prezime, ime oca i ime pritvorenika ili osuđenog lica, matični broj pritvorenika ili osuđenog lica (redni broj, strana i godina matične

knjige), datum prijema u pritvor (sat, dan, mjesec i godina), datum puštanja iz pritvora (sat, dan, mjesec i godina) i u posebnoj rubrici eventualne primjedbe.

Matična knjiga pritvorenika ili osuđenog lica i prateći registar vode se odvojeno za svaku kalendarsku godinu.

Matična knjiga zaključuje se na kraju godine (31. decembra), službenom zabilješkom napisanom ispod posljednjeg rednog broja.

Zabilješka iz stava 8. ovog člana sadrži:

- a) ukupan broj pritvorenika ili osuđenih lica koji su upisani u matičnu knjigu,
- b) datum i potpis službenog lica ovlaštenog za vođenje matične knjige,
- c) otisak pečata zavoda.

U jednoj matičnoj knjizi ili registru može se voditi evidencija pritvorenika ili osuđenih lica za više kalendarskih godina.

U slučaju iz stava 10. ovog člana, po isteku svake kalendarske godine, vrši se zaključivanje matične knjige i registra.

Registar se zaključuje tako što se zaključuje posebno svako slovo abecednog registra.

Član 17.

Za svakog pritvorenika ili osuđeno lice formira se poseban predmet u dvolisnici formata A-4 u kojem se čuvaju sva pismena i medicinska dokumentacija vezana za pritvorenika ili osuđeno lice.

Zavodi za izvršenje krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera Bosne i Hercegovine, kao i druge institucije koje su utvrđene kao najpogodnije za izvršavanje mjere pritvora ili ostvarivanje ciljeva kazne zatvora iz člana 203. u vezi sa članom 112. Zakona Bosne i Hercegovine o izvršenju krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera su dužne, da prilikom premještaja pritvorenika ili zatvorenika u drugi zavod, uz rješenje o premještaju dostave i poseban predmet u dvolisnici formata A-4, sa medicinskom dokumentacijom i drugim pismenim dokumentima, koja se odnose na pritvorenika ili zatvorenika.

Sa predmetom iz stava 1. ovog člana, postupa se u skladu sa propisima koji regulišu kancelarijsko poslovanje.

Član 18.

Pritvorenici i osuđena lica se smještaju i raspoređuju u posebne prostorije zavoda namijenjene isključivo za smještaj pritvorenika ili osuđenih lica.

U istoj sobi ne mogu boraviti pritvorenici i osuđena lica različitog spola.

Pritvorenici koji su optuženi za isto krivično djelo, u pravilu se ne smještaju u istu sobu.

U nedostatku prostora, izuzetno u istu sobu mogu se smjestiti pritvorenici koji su optuženi za isto krivično djelo, a po odobrenju suda koji vodi krivični postupak.

Pritvorenici i osuđena lica koji su povratnici u vršenju krivičnih djela smještaju se odvojeno od pritvorenika ili osuđenih lica koji ranije nisu bili na izdržavanju kazne zatvora.

Pritvorenik ili zatvorenik može se držati odvojeno od ostalih i pod sljedećim okolnostima:

1. kada to nužno zahtijeva zdravstveno stanje tog lica ili drugih;
2. u okolnostima kada je to propisano nekim drugim zakonom;
3. kada to pritvorenik ili zatvorenik zahtijeva radi vlastite zaštite i po odobrenju upravnika zavoda;

4. kada to lice predstavlja ozbiljnu prijetnju redu u zavodu i pod uslovima propisanim u članu 95. Zakona Bosne i Hercegovine o izvršenju krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera koji reguliše način određivanja mjere usamljenja.

Član 19.

Maloljetna lica izdržavaju mjeru pritvora odvojeno od punoljetnih lica.
Maloljetna lica neće biti pritvorena ili smještena na izdržavanje kazne u usamljenju od drugih maloljetnih lica.

Član 20.

Pritvorenici ili osuđena lica narušenog fizičkog i mentalnog zdravlja smještaju se u posebnu sobu (tzv. stacionar) gdje su pod stalnom kontrolom medicinskog osoblja zavoda.

Zatvorski ljekar će odlučiti o smještaju u stacionar.

Kada je to u općem zdravstvenom interesu za zavod ili u interesu zdravstvenih potreba lica, pritvorenici ili osuđena lica koja boluju od zaraznih bolesti mogu se po nalogu zatvorskog ljekara smjestiti odvojeno od drugih pritvorenika ili osuđenih lica.

Pritvorenika ili osuđeno lice iz st. 1. i 3. ovog člana, svakog dana obavezno obilazi ljekar ili drugi zdravstveni radnik zavoda.

Član 21.

Svaki pritvorenik ili osuđeno lice u sobi mora imati poseban krevet sa presvučenom spužvom, jedan jastuk, noćni ormarić i posteljinu.

Posteljinu sačinjavaju: jastučnica, dva čaršafa i dva ili više ćebadi po potrebi.

Čaršafi i jastučnice obavezno se mijenjaju svakih petnaest dana, a po potrebi i češće.

Pritvorenik ili osuđeno lice ima pravo da koristi svoju posteljinu koja se mora mijenjati svakih petnaest dana.

U slučaju iz stava 4. ovog člana, zamjena posteljine može se obaviti svakog radnog dana u vremenu od 08 do 15 sati.

Član 22.

Pritvorenik ima pravo da nosi svoju odjeću.

Ministarstvo pravde će donijeti pravila u kojima će utvrditi uslove pod kojima osuđena lica mogu nositi svoju odjeću.

Pritvoreniku ili osuđenom licu koje nema svoje rublje, odjeću i obuću, ili koje ne želi nositi svoju odjeću u zatvoru, ove stvari osigurat će zavod.

Član 23.

Pritvorenici i osuđena lica su dužna da redovno čiste sobu, uredno održavaju odjeću, obuću i druge stvari za osobnu upotrebu.

Pritvorenicima i osuđenim licima koji nemaju novčanih sredstava, zavod će osigurati sredstva za ličnu higijenu (peškir, sapun, deterdžent, četkicu i pastu za zube, ženama higijenske uloške, itd.) po potrebi.

Član 24.

Pritvorenici i osuđenim licima će se obezbijediti svakog dana dovoljna količina tople vode za održavanje osobne higijene.

Član 25.

Pritvorenici će zavod osigurati svakodnevno brijanje, a šišanje najmanje jednom mjesečno.

Upravnik zavoda može odobriti pritvoreniku ili osuđenom licu korištenje vlastitog električnog aparata za brijanje, ako u zavodu za to postoje tehničke mogućnosti.

Kupanje pritvorenika i osuđenih lica vrši se najmanje jednom dnevno.

Sud koji vodi krivični postupak može privremeno uskratiti brijanje i šišanje pritvoreniku ili osuđenom licu, ako je to u interesu vođenja krivičnog postupka.

Član 26.

Pritvorenici i osuđena lica se ne mogu odmarati na krevetima u toku dana od ponedjeljka do subote.

Nedjeljom i državnim praznicima pritvorenici i osuđena lica se mogu odmarati na krevetima.

Starim i iznemoglim pritvorenici i osuđenim licima može se odobriti i u druge dane odmaranje i spavanje na krevetima, o čemu, na prijedlog ljekara, odluku donosi lice iz stava 1. člana 31. ovog pravilnika.

Član 27.

Sobe u kojima je smješteno više lica moraju biti dovoljno prostrane da osiguravaju svakom pritvoreniku ili osuđenom licu najmanje četiri metra kvadratna prostora, odnosno najmanje deset kubnih metara prostora. Sobe u kojima je smješteno po jedno lice moraju imati površinu od najmanje sedam metara kvadratnih.

Sobe moraju imati dovoljno velike prozore koji omogućuju ulaz svježeg zraka i prirodne svjetlosti koja će osigurati pritvoreniku ili osuđenom licu čitanje pod prirodnim svjetlom u uobičajenim uslovima.

Umjetno osvjetljenje sobe mora zadovoljavati postojeće tehničke standarde i to pri osvjetljenju žarnom niti (sijalica) 50-70 L (luksa), a fluorescentno osvjetljenje 200-250 L, izmjereno na površini svakog stola u sobi koji je namijenjen za čitanje i pisanje.

Član 28.

Pritvoreniku ili osuđenom licu se mora omogućiti da u svako doba ima neometan pristup sanitarnom čvoru (toaletu) i vodi za piće.

Ako se u sobi za smještaj više od jednog pritvorenika ili osuđenog lica nalazi sanitarni čvor (toalet), onda on mora biti odvojen pregradnim zidom koji će pritvoreniku ili osuđenom licu osigurati potpunu zaštitu privatnosti prilikom njegovog korištenja.

Član 29.

Temperatura u sobama za smještaj neće se spuštati ispod 18°C.

Član 30.

Sobe se moraju redovno provjetravati, obaveznim otvaranjem prozora nakon ustajanja i pred povećerje, a po potrebi i češće.

Pritvorenici koji ne puše smještaju se odvojeno od pritvorenika ili osuđenih lica koji puše.

Član 31.

Raspored pritvorenika i osuđenih lica po sobama vrši lice koje ovlasti upravnik zavoda.

Lice iz stava 1. ovog člana, dužno je da svakog dana obiđe pritvorenike i osuđena lica i sve prostorije koje koriste pritvorenici i osuđena lica.

Obilazak iz stava 2. ovog člana, neradnim danima vrši glavni dežurni zavoda.

Član 32.

Ljekar ili drugi zdravstveni radnik zavoda, jednom sedmično, vrši kontrolu higijene u sobama (prostora, opreme, posteljine, odjeće i obuće) i preduzima odgovarajuće mjere u cilju otklanjanja uočenih nedostataka.

Lica iz stava 1. ovog člana, vode posebnu evidenciju o svakoj izvršenoj kontroli soba u koju se unosi: ko je i kada vršio kontrolu, zatečeno stanje i mjere koje su preduzete, odnosno koje je potrebno preduzeti u cilju otklanjanja uočenih nedostataka.

Član 33.

Pritvorenicima i osuđenim licima se mora omogućiti da u prostoru kruga zavoda, jednom u petnaest dana, izvrše istresanje prašine iz ćebadi, o čemu se brine lice iz stava 1. člana 32. ovog pravilnika.

Član 34.

Dezinfekcija i dezinsekcija prostora, opreme i instalacija zavoda vrše se, po pravilu, tromjesečno.

Deratizaciju u zavodu obavljaju nadležne službe, u skladu sa propisima koji regulišu tu materiju.

Član 35.

Krećenje soba vrši se najmanje jedanput godišnje, a po potrebi i češće.

Član 36.

U svakoj sobi trebalo bi, po pravilu, da je instaliran po jedan TV-prijemnik.

Instalacija kojom se vrši napajanje strujom TV-prijemnika treba da je tako podešena da stražar iz hodnika može, u svako doba, izvršiti prekid napajanja TV-prijemnika strujom.

U jednoj sobi ne može se nalaziti više od jednog TV-prijemnika.

Direktor zavoda će posebnom naredbom odrediti način korištenja TV-prijemnika.

Pritvoreniku ili osuđenom licu nije dozvoljeno da koristi lični TV-prijemnik niti bilo koji drugi aparat za prenošenje i distribuciju zvuka i slike (tranzistor, kamera, videorekorder, play station i sl.).

III - ISHRANA PRITVORENIKA I OSUĐENIH LICA

Član 37.

Pritvorenik ili osuđeno lice ima pravo da se o svom trošku hrani ili da mu se hrana donosi od kuće.

Ako pritvorenik ili osuđeno lice želi da se o svom trošku hrani, upravnik zavoda će mu, na njegov pismeni zahtjev, omogućiti da nabavlja hranu i ostale namirnice.

Ako se pritvoreniku ili osuđenom licu na njegov zahtjev svakodnevno donosi hrana od kuće, zavod je dužan osigurati higijenske i bezbjedonosne uslove u proceduri prijema hrane.

Hrana koja se donosi pritvoreniku ili osuđenom licu o njegovom trošku, donosi se jedanput dnevno u količini koja odgovara normalnim dnevnim potrebama tog lica, u vrijeme koje odredi upravnik zavoda.

U slučaju spora koja je količina hrane potrebna, upravnik zavoda će konsultovati ljekara.

O prijemu hrane vodi se posebna evidencija u koju se unosi: datum i vrijeme prijema hrane, ko je hranu donio, vrsta i količina donesene hrane.

Pritvorenicima je zabranjeno da primaju, nabavljaju i uživaju alkohol i opojna sredstva.

Poštom upućena ili na drugi način dostavljena sredstva iz stava 7. ovog člana, neće se uručiti pritvoreniku ili osuđenom licu već će se vratiti pošiljaocu ili uništiti.

U slučaju iz stava 8. ovog člana, kada se radi o opojnim sredstvima, oni se neće vratiti pošiljaocu niti uništiti prije nego što se obavijesti nadležni organ Ministarstva bezbjednosti.

U slučaju iz stava 9. ovog člana, nadležni organ Ministarstva bezbjednosti će odlučiti o načinu postupanja sa oduzetim stvarima. Pregledu hrane obavezno prisustvuje i lice koje je hranu donijelo.

Član 38.

Pritvorenik ili osuđeno lice u sobi ne može držati namirnice u količini većoj od pet kilograma i namirnice podložne kvarenju.

Ako ljekar ili drugi zdravstveni radnik zavoda, prilikom redovne kontrole soba, utvrdi da određene namirnice nisu više za upotrebu, takve namirnice će se uništiti.

U slučaju iz stava 2. ovog člana, sastavlja se poseban zapisnik kojeg potpisuju ljekar, pritvorenik ili osuđeno lice i ovlašteni službenik zavoda.

Član 39.

Pritvorenik ili osuđeno lice koje se ne hrani o svom trošku i kojem se hrana ne donosi od kuće, ima pravo na redovnu besplatnu ishranu u zavodu.

Pritvorenicima i osuđenim licima se osiguravaju tri obroka dnevno koji kvalitetom i količinom zadovoljavaju prehrambene i higijenske standarde, a ujedno i primjereni dobi, zdravlju, vjerskim i kulturnim zahtjevima pritvorenika ili osuđenih lica.

Punoljetnim pritvorenicima i osuđenim licima osigurava se hrana kalorične vrijednosti najmanje 12.500 J. dnevno, a maloljetnicima najmanje 14.500 J. dnevno.

Hrana treba da sadrži potrebne količine bjelančevina, masti, vitamina i ugljičnih hidrata, a sastoji se od kruha, mesa, variva, povrća, voća, začina i drugih namirnica za ishranu.

Član 40.

Ljekar ili drugi zdravstveni radnik kojeg odredi direktor zavoda, dužan je da svakog dana vrši pregled namirnica koje služe za pripremanje jela.

Glavni dežurni u zavodu ili lice koje odredi rukovodilac zavoda, dužan je probati svako jelo prije podjele i svoje mišljenje o kvalitetu jela upisati u knjigu ishrane.

Ako se posumnja u kvalitet hrane, hrana se neće dijeliti pritvorenicima dok je ne pregleda ljekar ili drugi zdravstveni radnik zavoda, o čemu se sastavlja poseban izvještaj koji se dostavlja direktoru zavoda.

Lica zadužena za pripremanje hrane dužna su od svakog pripremljenog jela ostaviti, u posebnu posudu, manju količinu hrane kako bi, prema potrebi, mogla biti pregledana i nakon završenog obroka.

Uzorci hrane iz stava 4. ovog člana, čuvaju se u posebnom frižideru 72 sata.

Član 41.

Pritvorenici dobijaju tri obroka hrane dnevno prema jelovniku koji za svakih sedam dana unaprijed, na prijedlog kuhara ili ekonoma, odobrava upravnik zavoda.

U jelovnik se, pored vrste hrane, unosi i kalorična vrijednost po obrocima. U toku sedmice u jelovniku mora biti salata najmanje tri puta, a voće svakodnevno.

Promjena odobrenog jelovnika može se izvršiti samo uz saglasnost upravnika zavoda.

Jelovnik mora biti izvješten na vidnom mjestu koje je svakodnevno dostupno pritvoreniku ili osuđenom licu.

Član 42.

U okviru kalorične vrijednosti obroka za punoljetna lica potrebno je osigurati najmanje dnevno, i to:

- a) masnoće 30 grama -1020 J.,
- b) šećera 30 grama -436 J.,
- c) variva, povrća i voća (na bazi graha i krompira) u količini koja odgovara vrijednosti od 5000 J.,
- d) mesa 130 grama -1220 J.,
- e) soli, sirćeta, bibera, crvenog luka, aleve paprike, zamjene za kafu, čaja i drugih začina u potrebnim količinama,

f) količina kruha osigurava se po potrebi i ovisno od drugih vrsta pripremljene hrane, a ne može biti manja od 600 grama dnevno.

Član 43.

Maloljetnim pritvorenicima osigurava se ishrana u skladu sa članom 42. ovog pravilnika, s tim što kalorična vrijednost na može iznositi manje od 14.500 J. dnevno.

Član 44.

Oboljelim pritvorenicima ili osuđenim licima i trudnicama kojima je iz zdravstvenih razloga potrebna posebna ishrana, hrana se priprema prema prijedlogu ljekara, a u skladu sa odredbama ovog pravilnika i objektivnim mogućnostima zavoda.

Član 45.

Ljekar je dužan da najmanje jedanput sedmično, a drugi zdravstveni radnik (medicinski tehničar) svaki dan, običu kuhinju i provjere higijenske uslove, način pripremanja hrane, kvalitet namirnica i kaloričnu vrijednost hrane, kao i zdravstveno stanje lica koja rade u kuhinji.

Zapažanja i nalazi o obilasku kuhinje unose se u knjigu kontrole kuhinje i o tome izvještava direktor zavoda.

Član 46.

Ako pritvorenik ili osuđeno lice odbije da primi hranu, o tome se odmah obavještava upravnik Zavoda, sud koji vodi postupak i Ministarstvo pravde koje vrši nadzor nad izvršenjem mjere pritvora.

Pritvorenik ili osuđeno lice koje odbije da uzima hranu, smješta se po pravilu u stacionar, svakodnevno ga kontroliše ljekar i sve bitne promjene njegovog zdravstvenog stanja unosi u zdravstveni karton, o čemu redovno izvještava upravnika Zavoda.

Ako uslijed odbijanja hrane budu ugrožene vitalne funkcije pritvorenika ili osuđenog lica, o preduzimanju neophodnih medicinskih mjera, bez pristanka pritvorenika ili osuđenog lica, odluku donosi ljekar ili stručni tim ljekara kada je to posebnim zakonom ili drugim propisom određeno.

Stručni tim iz stava 3. ovog člana, formira zavodski ljekar uz saradnju i konsultacije sa upravnikom Zavoda i sudom koji vodi krivični postupak, ako posebnim zakonom ili drugim propisima nije drugačije određeno.

Ukoliko je lice koje odbija hranu pritvorenik, o potrebi preduzimanja mjera iz stava 3. ovog člana, Zavod izvještava sud koji vodi krivični postupak i Ministarstvo pravde.

U postupanju ljekara sa pritvorenicima ili zatvorenicima, koji štrajkuju glađu ljekari će osim propisa iz oblasti izvršenja krivičnih sankcija uzimati u obzir propise iz oblasti zdravstva u Bosni i Hercegovini, kao i međunarodne standarde i propise u vezi sa etičkim postupanjem ljekara sa osobama koje štrajkuju glađu.

IV - ZDRAVSTVENA ZAŠTITA PRITVORENIKA I OSUĐENIH LICA

Član 47.

Pritvorenima se osigurava zdravstvena zaštita i bolničko liječenje.

Zdravstvenu zaštitu pritvorenima osigurava zdravstvena služba zavoda.

Troškove zdravstvenih usluga koje se pritvoreniku ili osuđenom licu pružaju u krugu zavoda, snosi zavod i osiguravaju se sa istih pozicija kao i smještaj, ishrana, osiguranje itd.

Član 48.

Po ukazanoj potrebi pritvoreniku ili osuđenom licu se osigurava i zdravstveni tretman u zdravstvenoj ustanovi van kruga zavoda.

U pogledu tretmana trudnih žena i njihovog porođaja, upravnik Zavoda će osigurati uslove za porod po mogućnosti u bolnici izvan ustanove.

Ukoliko se troškovi koji nastanu u slučaju iz stava 1. ovog člana odnose na pritvorenika, oni će biti uključeni u troškove krivičnog postupka.

Član 49.

Ako je pritvorenik nezadovoljan zdravstvenim uslugama koje mu se pružaju u krugu zavoda od strane zdravstvene službe zavoda, na njegov zahtjev, uz odobrenje suda koji vodi krivični postupak i na trošak pritvorenika, mogu mu se iste takve usluge pružiti i u mjesnoj zdravstvenoj ustanovi.

U slučaju iz stava 1. ovog člana, pritvorenika će prvo pregledati ljekar i o tome sačiniti posebnu zabilješku.

Pružanju zdravstvenih usluga iz stava 1. ovog člana, po potrebi može prisustvovati ljekar ili drugi zdravstveni radnik zavoda.

Troškovi zdravstvenih usluga iz stava 1. ovog člana obuhvataju medicinske usluge, transport i osiguranje.

Član 50.

Upućivanje pritvorenika ili osuđenih lica na liječenje u zdravstvenu ustanovu van kruga zavoda vrši ljekar. U slučajevima u kojima ljekar odredi upućivanje pritvorenika ili osuđenih lica u zdravstvenu ustanovu o tome se obavještava upravnik zavoda. Upravnik zavoda dužan je preduzeti neophodne korake kako bi se osiguralo da pritvorenik ili osuđeno lice koje je upućeno u zdravstvenu ustanovu i dalje bude pod sigurnim nadzorom. Kada se radi o pritvorenima, upravnik vrši konsultacije sa sudom koji vodi krivični postupak, a ako sud da takav prijedlog u pisanom obliku onda i sa policijom, radi odlučivanja o odgovarajućim bezbjedonosnim uslovima pritvorenog lica koje se upućuje u zdravstvenu ustanovu bilo kojeg od entiteta.

U hitnim slučajevima, kada je ugrožen život pritvorenika ili osuđenog lica i kada mu nije moguće pružiti adekvatnu pomoć u zavodu, glavni dežurni zavoda može uputiti pritvorenika ili osuđeno lice u mjesnu zdravstvenu ustanovu, i dalje postupati po uputama ljekara, o čemu odmah obavještava upravnika zavoda.

U slučaju iz stava 2. ovog člana, upravnik zavoda odmah obavještava sud koji vodi krivični postupak i postupa po savjetu ili prijedlogu tog suda.

Osiguranje pritvorenika ili osuđenog lica na liječenju u zdravstvenoj ustanovi van kruga zavoda vrše ovlašteni zavodski službenici.

U slučaju iz stava 4. ovog člana, kada to bezbjedonosni razlozi zahtijevaju, pomoć ovlaštenim zavodskim službenicima mogu pružati organi Ministarstva bezbjednosti i Sudska policija, o čemu, na prijedlog upravnika zavoda, nalog izdaje sud koji vodi krivični postupak.

Član 51.

Pritvorenik ili osuđeno lice ima pravo da o svom trošku nabavlja lijekove ili da ih prima od porodice ili drugih lica.

U slučaju iz stava 1. ovog člana, nabavljeni lijekovi se čuvaju u ambulanti zavoda, s tim da ih pritvorenik ili osuđeno lice koristi prema uputi specijaliste, a pod kontrolom ljekara.

Član 52.

Pritvorenik ili osuđeno lice ima pravo da o svom trošku nabavlja ortopedska pomagala, proteze, naočale i vrši popravku zuba.

Liječenje oboljelog zuba i vađenje zuba pritvoreniku ili osuđenom licu obezbjeđuje se u okviru zdravstvenih usluga koje vrši zdravstvena služba zavoda.

Na zahtjev pritvorenika ili osuđenog lica, po preporuci ljekara i, u slučaju pritvorenika, uz odobrenje suda koji vodi krivični postupak, a na trošak pritvorenika ili osuđenog lica, može mu se omogućiti pružanje i drugih usluga koje nemaju vid obavezne zdravstvene zaštite (banjsko liječenje, fizikalna terapija, masaža itd.).

V – KRETANJE PRITVORENIKA ILI OSUĐENOG LICA NA OTVORENOM PROSTORU

Član 53.

Pritvoreniku ili osuđenom licu će se osigurati kretanje na otvorenom prostoru (u daljem tekstu: šetnja) najmanje dva sata dnevno (svakog dana u sedmici).

Šetnja se u normalnim uslovima izvodi isključivo na posebnom prostoru u krugu zavoda, namijenjenom za tu svrhu (u daljem tekstu: šetalište).

Na šetalištu pritvorenici ili osuđena lica mogu šetati, sjediti ili upražnjavati sportske aktivnosti koje šetalište omogućava.

U toku šetnje pritvorenici ili osuđena lica slobodno međusobno komuniciraju na način da ne narušavaju red, mir i druga pravila discipline u zavodu.

Šetnja pritvorenika ili osuđenih lica vrši se pod stalnim nadzorom ovlaštenih zavodskih službenika.

U slučaju da pritvorenici ili osuđena lica za vrijeme šetnje narušavaju pravila discipline zavoda (galama, svađa, tuča, glasan razgovor sa drugim pritvorenicima koji se nalaze u sobama, odbijanje naređenja službenih lica, ugrožavanje opće sigurnosti u zavodu, itd.) šetnja lica koja

narušavaju disciplinu bit će prekinuta, a ovlaštenu zavodski službenik će o tome sačiniti posebnu službenu zabilješku.

Član 54.

Na šetnju se, po pravilu, izvode zajedno samo pritvorenici koji su smješteni u istu sobu.

Ako se u šetnju zajedno izvode pritvorenici iz više soba, onda u šetnji ne smiju skupa biti saučesnici u izvršenju krivičnog djela, lica različitog spola, kao i oni čiji bi zajednički boravak prilikom šetnje mogao štetno utjecati na vođenje krivičnog postupka.

U slučaju iz stava 2. ovog člana, svakog dana na početku radnog vremena službeno lice koju ovlasti upravnik zavoda sastavlja spisak pritvorenika ili osuđenih lica koje tog dana mogu zajedno izlaziti u šetnju.

Ovlašteni zavodski službenik koji je nadležan za šetnju, evidenciju obavljene šetnje vodi u posebnoj knjizi u koju se unose slijedeći podaci: datum obavljene šetnje, od koliko do koliko sati su pritvorenici ili osuđena lica iz pojedine sobe boravili u šetnji, koji pritvorenik ili osuđeno lice i zbog čega nije boravilo u šetnji, posebne primjedbe o svim značajnijim događanjima za vrijeme šetnje i potpis ovlaštenog zavodskog službenika.

Službeno lice koje ovlasti upravnik zavoda, a neradnim danom glavni dežurni zavoda, dužno je da svakog dana po završetku šetnje prekontrolira knjigu evidencije obavljene šetnje i svojim potpisom potvrdi da je kontrola knjige izvršena.

Član 55.

Kada to zdravstveni razlozi zahtijevaju, a po preporuci ljekara, pritvoreniku ili osuđenom licu može se omogućiti boravak u šetnji duže od dva sata.

U slučaju iz stava 1. ovog člana, šetnja se izvodi u skladu sa odredbama čl. 53. i 54. ovog pravilnika.

VI – KOMUNICIRANJE SA VANJSKIM SVIJETOM I BRANIOCEM

Član 56.

Pritvorenici imaju pravo najmanje jednom sedmično primati posjete članova svojih porodica ili drugih lica po svom izboru, a osuđena lica ili zatvorenici imaju pravo na navedene posjete jednom sedmično.

Lica koja dolaze u posjetu pritvorenicima ili osuđenim licima moraju imati pismeni poziv od strane pritvorenika ili osuđenog lica, kojeg odobrava nadležni službenik zavoda.

Posjeta pritvorenicima ili osuđenim licima obavlja se u posebnoj prostoriji. Posjeta je ograničena na 30 (trideset) minuta dnevno za pritvorenike a ne manje od ukupno 4 sata mjesečno za osuđena lica.

Upravnik zavoda može dozvoliti duže vremenske periode za posjete pritvorenicima koji čekaju suđenje, a to čak i treba uraditi u slučajevima kada je to u interesu porodice ili roditeljskih odnosa.

Ovlašteni zavodski službenik koji vrši nadzor nad obavljanjem posjete može prekinuti posjetu ako pritvorenik ili osuđeno lice i/ili posjetilac koristi posjetu na način koji bi mogao biti štetan za vođenje krivičnog postupka ili svojim ponašanjem narušava disciplinu i opštu sigurnost zavoda.

O situaciji iz stava 6. ovog člana odmah se obavještava upravnik zavoda. U slučaju da je posjeta prekinuta zbog postojanja dokaza da je ista korištena na način koji bi mogao biti štetan za vođenje krivičnog postupka, upravnik odmah o tome obavještava sud koji je nadležan za vođenje krivičnog postupka.

Listu posjeta lica po svom izboru, koju daje pritvorenik, upravnik Zavoda odmah dostavlja nadležnom tužilaštvu i sudu pred kojim se vodi krivični postupak.

Upravnik zavoda može donijeti odluku o odobrenju posjeta nakon proteka 72 sata od predaje liste posjeta pisarnici nadležnog tužilaštva i suda, kada lista posjeta ne sadrži više od 10 (deset) pozvanih lica i ako u tom roku sud ne izda pisanu odluku o zabrani određenih posjeta zbog njihovog štetnog djelovanja na tok postupka.

Ako lista sadrži više od 10 (deset) pozvanih lica, navedenu odluku upravnik Zavoda može donijeti nakon proteka 96 sati pod istim okolnostima kako je to navedeno u prethodnom stavu.

Upravnik Zavoda će nastojati da se rokovi iz stava 7., 8. i 9. održavaju i poštuju, obzirom da se radi o pritvorenim licima za koja je obavezno postupanje s naročitom hitnošću i u tom pravcu može izdavati naredbe, kao i preduzimati druge radnje za koje je nadležan po Zakonu ili drugim propisima, vodeći računa o principu ravnopravnosti, jednakosti i kućnom redu u provođenju posjeta.

Član 57.

Pritvorenik ili osuđeno lice koje nije državljanin Bosne i Hercegovine može u svako razumno doba primati posjete diplomatskog ili konzularnog predstavnika zemlje čiji je državljanin, ili države koja štiti interese njegove države u skladu sa međunarodnim pravom i u granicama kućnog reda.

Ako je pritvorenik ili zatvorenik lice bez državljanstva ili izbjeglica, predstavnik međunarodne organizacije koja štiti interese lica bez državljanstva odnosno izbjeglica, ima pravo, u granicama kućnog reda, posjećivati ta lica.

Član 58.

Po odobrenju suda koji vodi krivični postupak, pritvoreniku se nakon potvrđivanja optužnice može odobriti slobodna posjeta bračnog druga. Osuđenom licu se mogu dozvoliti slobodne posjete u skladu sa zakonom koji reguliše proceduru davanja povlastica.

Bračni drug koji dolazi u slobodnu posjetu pritvoreniku ili osuđenom licu mora posjedovati vjenčani list koji nije stariji od šest mjeseci.

Posjeta iz stava 1. ovog člana pritvoreniku ili osuđenom licu može se odobriti jednom mjesečno.

Slobodna posjeta iz stava 1. ovog člana traje najmanje dva sata, a najviše do pet sati i obavlja se u posebnoj prostoriji u zavodu i bez nadzora službenog osoblja.

Prostorija iz stava 4. ovog člana mora imati ležaj, čistu posteljinu i sanitarni čvor (toalet sa toplom vodom za pranje).

Zavod je dužan da u roku od jedne godine od dana stupanja na snagu ovog pravilnika osigura uslove iz stava 5. ovog člana.

Član 59.

Pritvorenik ili osuđeno lice može se dopisivati s licima izvan zavoda.

Zavod je dužan pritvoreniku ili osuđenom licu predati svu poštu zaprimljenu na njegovo ime, ili poštu za slanje poslati na traženu adresu, na dan kada dođe u posjed te pošte.

Nikakva prepiska od strane pritvorenika ili osuđenog lica ne smije se otvarati niti kontrolisati mimo prisustva samog pritvorenika ili osuđenog lica.

Pisma se mogu otvarati i pregledati samo ako ovlaštenu službenik ima razloga da sumnja da ona sadrže tekst ili predmete čija je namjera da:

- ometu izvršenje pravde u bilo kojem krivičnom postupku,
- budu iskorišteni za pripremu ili činjenje krivičnog djela,
- ugroze red i bezbjednost u zavodu.

Osooblje zavoda ne smije otvarati prepisku između pritvorenika ili osuđenog lica i bilo kojeg suda, domaćeg ili stranog.

Član 60.

Sud koji vodi krivični postupak može pritvoreniku ili osuđenom licu zabraniti prepisku sa određenim licima ili razmjenu drugih pošiljki sa njima ako je to u interesu vođenja krivičnog postupka.

U slučaju iz stava 1. ovog člana, pisma i druga pismena se čuvaju u sudu koji vodi krivični postupak.

Član 61.

Pritvoreniku ili osuđenom licu ne može se zabraniti slanje molbi, pritužbi i žalbi. Kada se takva posebna prepiska vrši sa zvaničnim organom koji je nadležan za rješavanje tih pitanja, prepiska će biti povjerljiva.

Član 62.

Zavod će pritvoreniku ili osuđenom licu omogućiti da o svom trošku nabavlja sredstva za dopisivanje i podnošenje molbi, žalbi i pritužbi. Zavod će besplatno osigurati materijal i druga sredstva za podnošenje molbi, žalbi i pritužbi zvaničnim organima.

Ako pritvorenik ili osuđeno lice nema novčanih sredstava, zavod će mu omogućiti da podnese molbu, žalbu, pritužbu ili druge podneske nadležnom organu kojem se obraća radi zaštite svojih prava.

Član 63.

Pritvorenik ili osuđeno lice ne može koristiti mobilni telefon.

Član 64.

Pritvorenik ili osuđeno lice ima pravo da jednom dnevno, u trajanju do 5 (pet) minuta, obavi telefonski razgovor sa nekim od članova svoje porodice.

Telefonski razgovor se obavlja, o trošku pritvorenika ili osuđenog lica, sa javne telefonske govornice instalirane u krugu zavoda.

Iz bezbjedonosnih razloga ili kada se procijeni da pritvorenik ili osuđeno lice obavljanjem telefonskih razgovora može ometati vođenje krivičnog postupka, sud koji vodi krivični postupak može ograničiti ili zabraniti pritvoreniku ili osuđenom licu upotrebu telefonske govornice.

U slučaju iz stava 3. ovog člana, sud koji vodi krivični postupak donosi posebno rješenje.

Na rješenje iz stava 4. ovog člana, dozvoljena je žalba vijeću suda u roku od tri dana od dana prijema rješenja.

Žalba na rješenje ne odlaže izvršenje rješenja.

Rješenje vijeća suda je konačno.

Obavljanje telefonskog razgovora pritvorenika ili osuđenih lica vrši se pod nadzorom ovlaštenog službenika zavoda .

Nadzor iz stava 8. ovog člana, obuhvata samo bezbjedonosni aspekt i ovlašteni službenik zavoda ne može slušati telefonski razgovor pritvorenika ili osuđenog lica.

Ako pritvorenik ili osuđeno lice ne obavlja telefonski razgovor na način propisan ovim pravilnikom ili ako se osnovano posumnja da pritvorenik ili osuđeno lice telefonski razgovor koristi na način kojim se ugrožava bezbjednost zavoda ili ometa vođenje krivičnog postupka, ovlašteni službenik zavoda će prekinuti telefonski razgovor i o tome odmah obavijestiti upravnika zavoda.

U slučaju iz stava 10 ovog člana, zavod će obavijestiti sud koji vodi krivični postupak.

Član 65.

Pritvorenik ili osuđeno lice ima pravo slobodne i neometane veze s braniocem, u skladu sa ovim pravilnikom. Razgovori sa braniocima mogu se obavljati u bilo koje vrijeme između 8.00 i 20.00 sati. Upravnik zavoda će preporučiti braniocima da takve razgovore zakažu unaprijed, ali će dozvoliti i obavljanje razgovora koji nisu zakazani, kada je to neophodno.

Razgovor branioca i pritvorenika ili osuđenog lica obavlja se u posebnoj prostoriji u krugu zavoda.

Trajanje razgovora iz stava 2. ovog člana, nije ograničeno.

Za svaki razgovor sa pritvorenikom ili osuđenim licem branilac mora imati pismeno odobrenje suda koji vodi krivični postupak.

Razgovor pritvorenika ili osuđenog lica i branioca nadzire stražar.

Nadzor iz stava 5. ovog člana, obuhvata samo bezbjedonosni aspekt i stražar ne može slušati razgovor pritvorenika ili osuđenog lica i branioca.

Član 66.

Pritvorenik ili osuđeno lice ima pravo da primi novac putem pošte ili prilikom posjete.

Novac pritvorenika ili osuđenog lica čuva se kao njegov depozit i uvodi u evidenciju depozita pritvorenika ili osuđenog lica.

Pritvorenik ili osuđeno lice ima pravo da troši novac iz svog depozita za nabavku hrane i predmeta za ličnu upotrebu (higijenske potrepštine, knjige, štampa, veš, odjeća, obuća).

Namirnice i predmete iz stava 3. ovog člana, pritvorenik ili osuđeno lice može držati kod sebe u sobi i to u količini i veličini koja ne ometa boravak u sobi i ne remeti kućni red.

Pritvorenik može uzimati novac iz depozita u gotovini samo po odobrenju suda koji vodi krivični postupak.

Sud koji vodi krivični postupak može zabraniti ili ograničiti pritvoreniku ili osuđenom licu trošenje novca sa depozita, ako je novac stečen izvršenjem krivičnog djela ili je u vezi sa izvršenjem krivičnog djela.

U slučaju iz stava 6. ovog člana, sud koji vodi krivični postupak donosi posebno rješenje.

Na rješenje iz stava 7. ovog člana, dozvoljena je žalba vijeću suda u roku od osam dana od dana prijema rješenja.

Žalba na rješenje ne odlaže izvršenje rješenja.

Rješenje vijeća suda je konačno.

Član 67.

Pritvorenik ili osuđeno lice ima pravo prijema paketa koje mu šalju članovi njegove porodice ili druga lica.

Paketi se mogu isporučiti zavodu svaki dan između 8.00 i 20.00 sati.

Paketi upućeni poštom primaju se svakim danom.

Upravnik zavoda, će posebnom naredbom regulisati način prijema, kontrole i uručivanja paketa.

VII - ZADOVOLJAVANJE VJERSKIH POTREBA

Član 68.

Pritvorenik ili osuđeno lice može primati predstavnike vjerskih zajednica radi zadovoljavanja svojih vjerskih i duhovnih potreba.

Posjeta iz stava 1. ovog člana, obavlja se u prostorijama za posjetu ili, ako u zavodu postoji, posebnoj prostoriji uređenoj samo za tu namjenu.

Posjete iz stava 1. ovog člana, obavljaju se pod nadzorom ovlaštenog službenika zavoda.

Nadzor iz stava 3. ovog člana, obuhvata samo bezbjedonosni aspekt i stražar ne može slušati razgovor pritvorenika ili osuđenog lica i predstavnika vjerske zajednice.

Član 69.

Ako u zavodu ne postoji posebna prostorija za zadovoljavanje vjerskih potreba pritvorenika ili osuđenih lica, pritvorenik ili osuđeno lice može u sobi obavljati vjerski obred (molitvu).

U slučaju iz stava 1. ovog člana, ne smije se remetiti red, disciplina i opća bezbjednost u zavodu, niti vrijeđati vjersko ili nacionalno osjećanje drugih pritvorenika ili osuđenih lica.

VIII - ODRŽAVANJE REDA I DISCIPLINE

Član 70. Disciplinski prekršaji

Pritvorenici i osuđena lica će se smatrati odgovornim za ponašanje koje je u suprotnosti sa zakonom ili predstavlja disciplinski prekršaj kako je navedeno u stavu 3. ovog člana.

Upravnik zavoda će prijaviti policiji ponašanje koje je suprotno zakonu.

Sljedeća djela predstavljaju disciplinske prekršaje:

1. Fizički napad, tuča ili vrijeđanje bilo kojeg lica;
2. Pravljenje, korištenje, nošenje, čuvanje, primanje, krijumčarenje ili unosenje u zavod bilo kojeg predmeta ili materije koja je izričito zabranjena u Pravilniku o kućnom redu zavoda ili koja može poslužiti za neku od sljedećih namjena:
 - a) za napad ili prijetnju drugim licima;
 - b) za pomoć pri bijegu;
 - c) kao opojno sredstvo.
3. Ako pritvorenik ili osuđeno lice pobjegne ili se ne vrati u periodu u kojem je zakonito boravilo izvan zavoda;
4. Kršenje bilo kojih pravila koja se odnose na bezbjednost, higijenu, protupožarnu zaštitu i sprječavanje posljedica prirodnih katastrofa;
5. Namjerno nanošenje štete imovini zavoda ili imovini drugih;
6. Nedolično ponašanje ili bilo kakav nepristojan čin pred drugim;
7. Nepoštivanje ili odbijanje povinovanja bilo kojem pravilu kućnog reda ili zakonitom nalogu službenika zavoda, ometanje službenika zavoda u vršenju dužnosti ili opiranje mjeri koju je preduzeo ovlašteni službenik zavoda;
8. Uzimanje talaca;
9. Učešće u pobuni;
10. Uzimanje ili iznuđivanje novca ili imovine drugih lica, takozvano „reketiranje“;
11. Neovlaštena proizvodnja predmeta i neovlašteno obavljanje privatnog posla u vlastitu korist ili u korist drugih lica;
12. Neovlašten boravak u bilo kojem prostoru unutar ili izvan zavoda,
13. Aktivan ili pasivan otpor ovlaštenom osoblju zavoda;
14. Planiranje, organizovanje, pokušaj ili prijetnja bilo kojom radnjom navedenom u tačkama od 1. do 13;
15. Pomaganje ili podsticanje drugih u vršenju bilo koje radnje navedene u tačkama od 1. do 14.

Član 71. Pokretanje disciplinskog postupka

Postupak utvrđivanja disciplinske odgovornosti pritvorenika ili osuđenog lica može pokrenuti vaspitač, rukovodilac organizacione jedinice zavoda ili upravnik zavoda.

Disciplinski postupak se ne može voditi protiv pritvorenika ili osuđenih lica kolektivno, niti se iko može dva puta kazniti za isti prekršaj.

Član 72. **Disciplinske sankcije**

Za disciplinske prekršaje izriču se sljedeće sankcije:

1. Ukor;
2. Opomena;
3. Ukidanje pogodnosti;
4. Zabrana raspolaganja novčanim sredstvima;
5. Upućivanje u samicu do 10 (deset) dana;

Vremenski period ukidanja pogodnosti iz stava 1. ovog člana zavisit će od težine prekršaja, ali ne može biti duže od 1 (jedan) mjesec dana.

Član 73. **Disciplinska odgovornost i žalbe**

Za funkcionisanje sistema disciplinske odgovornosti i izricanje disciplinskih sankcija bit će odgovorna komisija koju imenuje upravnik zavoda.

Žalbe protiv odluka komisije podnose se upravniku zavoda. Rok za podnošenje žalbe je tri dana od dana prijema rješenja.

U postupku ispitivanja odgovornosti pritvorenika ili osuđenog lica, pritvorenik ili osuđeno lice ima pravo da izloži svoju odbranu.

Prilikom odlučivanja o disciplinskim sankcijama iz stava 2, člana 72. ovog pravilnika, izvršenje disciplinskih sankcija može biti uslovno odgođeno za najviše šest mjeseci.

Uslovno odgađanje izvršenja disciplinske sankcije će se ukinuti ako je pritvorenik ili osuđeno lice kojem je izrečena suspendovana sankcija, ponovno kažnjena za disciplinski prekršaj u vrijeme trajanja perioda za koji je sankcija odgođena.

Odluka upravnika zavoda o žalbi je konačna i protiv donesene odluke ne može se pokrenuti upravni postupak.

Član 74. **Prava pritvorenika i osuđenih lica izdvojenih u posebnu prostoriju**

Za vrijeme izvršenja disciplinske sankcije izdvajanja u posebnu prostoriju, pritvorenik ili osuđeno lice će imati potrebne higijenske i zdravstvene uslove, kao i dva sata dnevno na otvorenom.

Ljekar zavoda će svakodnevno posjećivati pritvorenika ili osuđeno lice u periodu dok je izdvojeno u posebnu prostoriju.

Ministar pravde će donijeti Pravilnik o uslovima i načinima izvršenja disciplinske sankcije izdvajanja u posebnu prostoriju.

Član 75.

Za pričinjenu materijalnu štetu pritvorenik ili zatvorenik odgovara po propisima o naknadi štete.

Član 76.

Ako pritvorenik ili zatvorenik, za vrijeme pritvora ili izdržavanja kazne, učini novo krivično djelo, zavod je dužan podnijeti krivičnu prijavu nadležnom tužilaštvu.

Član 77.

Sudija za prethodni postupak može prema pritvoreniku donijeti pisanu odluku o zabrani određenih posjeta, zbog njihovog štetnog djelovanja na tok krivičnog postupka.

Sudija za prethodni postupak može prema pritvoreniku koji je strani državljanin, u pogledu posjeta lica iz člana 57. stav 1. ovog Pravilnika, donijeti pisanu odluku o zabrani određenih posjeta zbog njihovog štetnog djelovanja na tok postupka.

Sudija za prethodni postupak može prema pritvoreniku koji je održavao povjerljivu prepisku s bilo kojim drugim licem, donijeti pisanu odluku o zabrani takve prepiske.

Ograničenja iz stava 1., 2. i 3. ovog člana, na odnose se na veze pritvorenika s braniocem.

IX – DUŽNOSTI OSUĐENIKA I PRITVORENIKA

Član 78.

Osuđenici prema kojima je nepravosnažnom presudom izrečena kazna zatvora, a izvršavaju mjeru pritvora ili izdržavaju kaznu zatvora i pritvorenici za vrijeme izdržavanja mjere pritvora su dužni da se u Zavodima ponašaju kako je to određeno zakonom, pravilnicima, uputstvima, kao i uputstvima i naredbama rukovodilaca Zavoda, a koje se posebno ogleda u urednom, pristojnom, odgovornom i disciplinovanom ponašanju.

Osuđenici i pritvorenici se prilikom obraćanja službenom osoblju Zavoda predstavljaju ličnim imenom i prezimenom, a iste oslovljavaju s «gospodine odgajatelju, gospodine instruktore, gospodine upravniče, itd.».

Uposlena osoba Zavoda, osuđenike i pritvorenike oslovljava poimenično i dužni su da se konkretno odnose prema navedenim osobama i da otpozdrave na njihov pozdrav.

Upravnik Zavoda svojom naredbom određuje raspored dnevnih aktivnosti (ustajanje, večerje, vrijeme podjele obroka, radne i obrazovne aktivnosti itd.), kao i druge radnje za koje je nadležan po zakonu i drugim propisima.

Član 79.

Osuđenicima prema kojima je nepravosnažnom presudom izrečena kazna zatvora, a izvršavaju mjeru pritvora ili izdržavaju kaznu zatvora i pritvorenicima na izdržavanju mjere pritvora je zabranjeno:

- a) da se nepristojno i agresivno ponašaju;
- b) da ugrožavaju i ometaju druge osobe u obavljanju redovnih i slobodnih aktivnosti;
- c) da se bez odobrenja udaljavaju iz kruga ili radilišta Zavoda;
- d) da iznose alat i druga materijalna sredstva kojima su zaduženi na radnom mjestu;

- e) da pripremaju obroke hrane i napitke van prostora predviđenog za tu svrhu;
- f) da tetoviraju sebe i druge;
- g) da lijepe postere, šaraju po zidovima i na drugi način narušavaju izgled Zavoda;
- h) da vrše i druge nedozvoljene aktivnosti kojima se remeti život i rad u Zavodu.

X - RAD PRITVORENIKA ILI OSUĐENIH LICA

Član 80.

Pritvoreniku ili osuđenom licu se na njegov zahtjev, a po odobrenju suda koji vodi krivični postupak, može dozvoliti da radi na poslovima koji odgovaraju njegovim psiho-fizičkim sposobnostima, sklonostima, ličnim svojstvima i stručnim sposobnostima.

Rad pritvorenika ili osuđenih lica se obavlja pod nadzorom ovlaštenog službenika zavoda.

Član 81.

Radno vrijeme pritvorenika ili osuđenih lica određuje se u skladu sa propisima o radnim odnosima koji se odnose na radnike u preduzećima.

Član 82.

Mjere zaštite na radu pritvorenika ili osuđenih lica treba da odgovaraju zaštiti na radu u preduzećima u kojima se obavljaju slični poslovi.

Član 83.

Pritvorenik ili osuđeno lice koje radi ima pravo osiguranja od nesreće na poslu i profesionalnog oboljenja pod istim uslovima kao i radnici u preduzećima.

Član 84.

Pritvorenici koji rade imaju pravo na naknadu za svoj rad.
Visina naknade za rad zavisi od vrste posla, količine i kvaliteta rada, dužine radnog vremena kao i doprinosa ostvarivanju produktivnosti i ekonomičnosti poslovanja.

Član 85.

Naknada za rad iznosi od jedne četvrtine do jedne polovine plate koja se ostvaruje na istim i sličnim poslovima u preduzećima.

Član 86.

Ministar pravde će donijeti Pravilnik o naknadama za rad pritvorenika i zatvorenika.

XI - IZVOĐENJE PRITVORENIKA ILI OSUĐENIH LICA IZ PRITVORA, PREMJETAJ I OTPUŠTANJE IZ PRITVORA

Član 87.

Pritvorenik ili osuđeno lice se može privremeno izvesti iz pritvora samo na osnovu pismenog naloga suda koji vodi krivični postupak.

U slučaju privremenog izvođenja više lica iz pritvora, sud koji vodi krivični postupak dostavlja nalog za svakog pritvorenika ili osuđeno lice posebno.

U slučaju iz st. 1. i 2. ovog člana, upravnik zavoda će posebnom naredbom regulisati način primopredaje pritvorenika ili osuđenih lica između ovlaštenih službenika zavoda i sudske policije.

Sudska policija je odgovorna za sprovođenje pritvorenika do suda. Za svako drugo kretanje pritvorenika ili osuđenog lica bit će odgovorni ovlašteni službenici zavoda.

Član 88.

Prema pritvoreniku ili osuđenom licu ne mogu se u krugu zavoda vršiti nikakve radnje dokazivanja.

Ako se u toku vođenja krivičnog postupka ukaže potreba za preduzimanjem određenih radnji dokazivanja prema pritvoreniku ili osuđenom licu, tada će upravnik zavoda obezbijediti da se pritvorenik odvede na mjesto koje je navedeno u nalogu suda koji vodi krivični postupak. Pritvorenik će biti pod neposrednom pratnjom ovlaštenih službenika zavoda za vrijeme boravka izvan zavoda.

Odredba stava 1. ovog člana, ne odnosi se na oduzimanje stvari i predmete od pritvorenika ili osuđenog lica prilikom njegovog prijema, u skladu sa članom 13. ovog pravilnika.

Član 89.

Ako je u interesu vođenja krivičnog postupka ili ako to zahtijevaju bezbjedonosni razlozi, pritvorenik se može premjestiti iz jednog u drugi zavod ili na liječenje iz jedne zdravstvene ustanove u drugu zdravstvenu ustanovu bilo kojeg od entiteta.

Rješenje o premještanju pritvorenika iz stava 1. ovog člana, donosi sud koji vodi krivični postupak.

Protiv rješenja iz stava 2. ovog člana, pritvorenik može izjaviti žalbu vijeću suda u roku od tri dana od dana prijema rješenja.

Žalba na rješenje ne odgađa izvršenje rješenja.

Rješenje vijeća suda je konačno.

Premještaj pritvorenika vrše ovlašteni službenici zavoda. Kada je to neophodno u interesu bezbjednosti, ovlaštenim službenicima zavoda podršku može pružiti sudska policija.

Prilikom premještanja iz jedne u drugu ustanovu, lica iz stava 1. ovog člana moraju biti što manje izložena javnosti, i zaštićeni odgovarajućim mjerama od uvreda, znatiželje i publiciteta u bilo kojem obliku.

O premještanju zatvorenika odlučuje ministar pravde Bosne i Hercegovine uz pribavljeno mišljenje Zavoda. Protiv rješenja ministra pravde dozvoljena je žalba Ministarstvu pravde Bosne

i Hercegovine u roku od tri dana od dana prijema navedenog rješenja. Odredbe stava 7. navedenog člana u postupku premještanja primjenjuju se i na zatvorenike.

Član 90.

Otpuštanje pritvorenika ili osuđenih lica iz pritvora vrši se na osnovu rješenja o ukidanju pritvora nadležnog suda ili istekom vremena za koje je pritvor određen.

Član 91.

U slučaju smrti pritvorenika ili osuđenog lica odmah se obavještava sud koji vodi krivični postupak.

Član 92.

O bjekstvu pritvorenika ili osuđenog lica odmah se obavještava nadležni organ Ministarstva bezbjednosti.

Član 93.

Prilikom otpuštanja pritvorenika ili osuđenog lica izvršit će se njegova identifikacija, pretres pritvorenika ili osuđenog lica i njegovih ličnih stvari.

Pritvoreniku ili osuđenom licu iz stava 1. ovog člana će se predati sve stvari, novac i dragocjenosti koje su se nalazile na čuvanju u zavodu.

Predaju i prijem stvari iz stava 2. ovog člana, pismeno potvrđuje ovlašteni službenik zavoda i pritvorenik ili osuđeno lice na poledini potvrde o oduzetim stvarima koju je pritvorenik ili osuđeno lice dobilo prilikom prijema.

Prilikom otpusta pritvorenika ili osuđenog lica od njega se uzima pismena izjava o tome da li pritvorenik ili osuđeno lice ima bilo kakvih potraživanja od zavoda.

Prilikom otpusta pritvorenik ili osuđeno lice je dužno u ispravnom stanju razdužiti imovinu zavoda sa kojom je bilo zaduženo.

XII – ZAVRŠNE ODREDBE

Član 94.

Nadzor nad primjenom ovog pravilnika vrši Ministarstvo pravde.

Član 95.

Prečišćeni tekst Pravilnika objavit će se u „Službenom Glasniku BiH“, i danom objave stiče službeni karakter.

Broj: 06-02-2-8094/09
Sarajevo, 01.07.2009. godine

MINISTAR

Bariša Čolak